

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Г.Б. Свінарьова, к.е.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

В сучасних складних економічних умовах господарювання, управлінський персонал кожного промислового вітчизняного підприємства зацікавлений в підвищенні ефективності його функціонування на ринку. Одним з ефективних інструментів забезпечення управлінського персоналу підприємства своєчасної та потрібної інформацією – є така облікова система, як управлінський облік. Але більшість вітчизняних підприємств не використовують повною мірою можливостей системи управлінського обліку, що приводить до не ефективного управління витратами на виробництво, що в свою чергу, приводить до зниження очікуваного рівня фінансових результатів підприємства.

Центральне місце в системі управлінського обліку займає процес забезпечення управлінського персоналу своєчасною та актуальною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень стосовно витрат і доходів господарської діяльності підприємства. На ряду з цим система управлінського обліку здатна забезпечувати оцінку і контроль як в цілому, так і в розрізі окремих видів діяльності підприємства, тобто безпосередньо враховувати виробничі витрати та доходи в місцях їх виникнення.

В розвиток методології та інструментарію сучасного управлінського обліку значний науковий вклад внесли як зарубіжні вчені (засновники управлінського обліку): Друрі К., Хорнгрен Ч., Нідлз Б., Андерсен Х., Майер С., так і вітчизняні вчені-економісти Голов С.Ф., Бутинець Ф.Ф., Нападowska Л.В., Чумаченко М.Г та інші. Але єдиного методичного підходу щодо формування системи управлінського обліку не існують та досить триває наукова дискусія з цього приводу.

Запропонована схема формування системи управлінського обліку на підприємстві представлена на рис. 1, яка базується на використанні системі різноманітних прийомів, що забезпечують управлінський персонал підприємства всіх рівнів найважливішою інформацією, яка отримується як із зовнішніх, так і з внутрішніх інформаційних джерел для прийняття своєчасних та ефективних управлінських рішень щодо результатів господарювання підприємства.

Одним із основних елементів формування такої системи є внутрішня управлінська звітність, яка є системою взаємозв'язаних фінансово-економічних показників, що характеризують основні умови та результати господарської діяльності підприємства. Вимоги до змісту та характеристики такої звітності мають формулювати керівники центрів відповідальності, які мають певні повноваження та компетенції. Основними елементами системи управлінської звітності виступають такі компоненти: яку інформацію потрібно отримати в системі управлінського обліку, в якому вигляді та за який період часу.

Пропонується використовувати розподіл внутрішніх управлінських звітів на:

- комплексні звіти, які містять підсумкову інформацію про виконання бюджетів, використання ресурсів, відображають доходи і витрати за центрами відповідальності, рівень рентабельності підприємства та інші показники діяльності підприємства;
- тематичні звіти, що складаються в розрізі окремих видів діяльності та виробничих бізнес-процесів;

– аналітичні звіти, які містять інформацію за окремими ділянками, підрозділами.

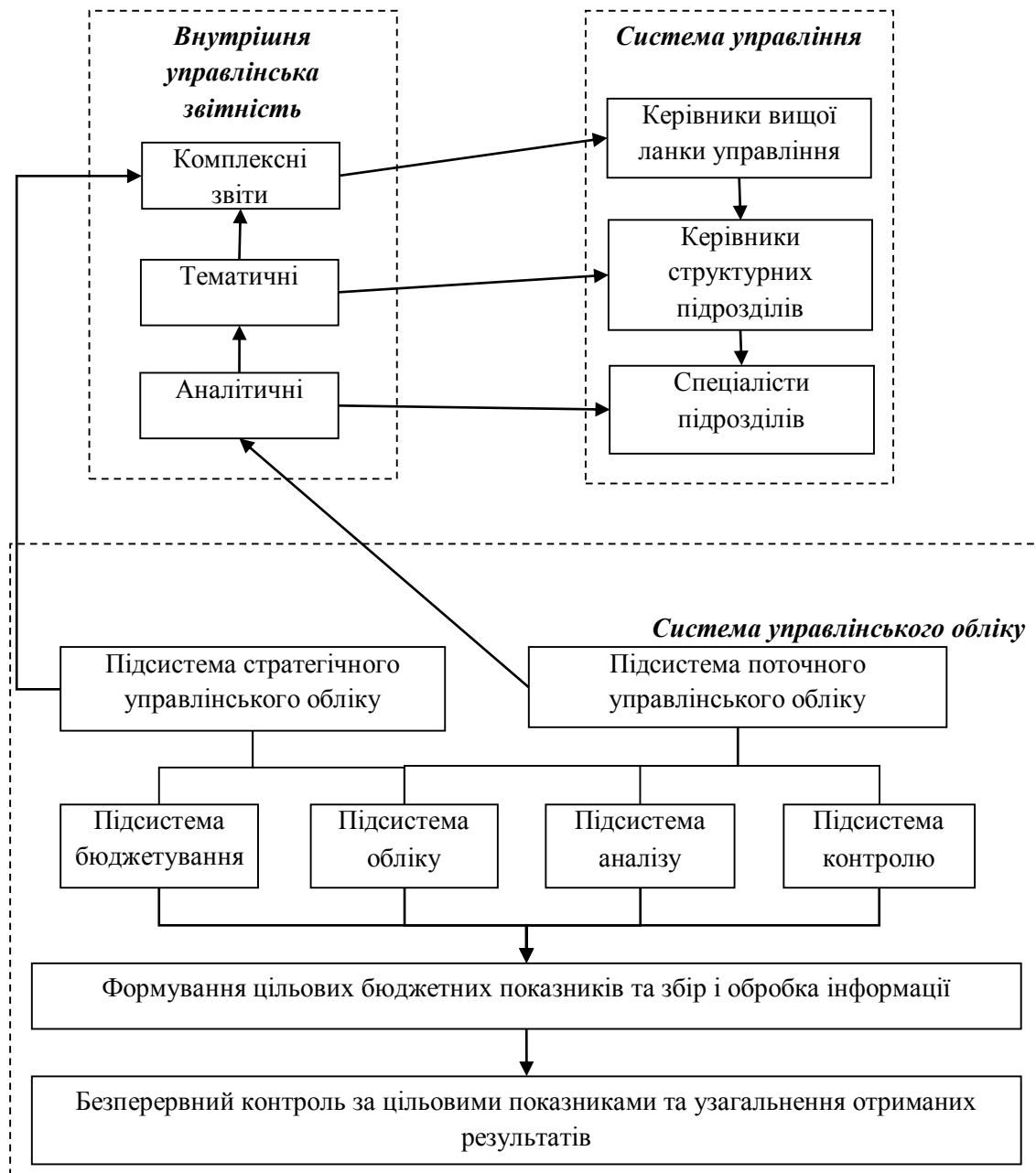

Рисунок 1. Формування системи управлінського обліку на підприємстві

В результаті на основі внутрішньої управлінської звітності приймаються рішення на всіх рівнях управління підприємством.

Запропонована система управлінського обліку охоплює підсистему стратегічного та поточного управлінського обліку. В сучасних динамічно змінюючих умовах господарювання вище керівництво підприємства має гостру потребу в інформації для забезпечення його стратегічного розвитку, яку можна отримати тільки за допомогою стратегічного управлінського обліку. Для забезпечення тактичного рівня управління підприємства потрібна система поточного управлінського обліку, яка за допомогою підсистем бюджетування, обліку, аналізу та контролю формує, обробляє та надає інформацію управлінському персоналу стосовно планових та прогнозних показників

діяльності підприємства на майбутні періоди на основі аналізу зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на кінцевий результат господарської діяльності підприємства.

Як вже згадувалося, контроль є невід'ємною складовою системи управлінського обліку на підприємстві, тому що управлінський облік виступає зворотним зв'язком з системою управління. Тому для досягнення як стратегічних так і тактичних цілей підприємства в системі управлінського обліку формуються цільові бюджетні показники, які охоплюють все сфері виробничо-господарської діяльності підприємства в розрізі відповідних центрів фінансової відповідальності за допомогою підсистеми бюджетування. В системі бюджетування інформація збирається, обробляється та контролюється. Контроль здійснюється на базі аналізу відхилень фактичних значень від цільових з послідууючій інтерпретацією причин виникнення відхилень. Контроль в системі управлінського обліку повинен здійснюватися на безперервній основі, тому що від своєчасності отриманих даних залежить швидкість реагування управлінського персоналу на динамічні зміни як зовнішнього так і внутрішнього середовища підприємства.

Таким чином, запропонована система управлінського обліку здатна забезпечити систему управління підприємства своєчасною, актуальною інформацією щодо основних фінансово-економічних показників господарської діяльності, та підвищить ефективність самої системи управління в цілому.